

Türkiye Cumhuriyeti
Millî Eğitim Bakanlığı

Türkiye: Geleceğin İşgücü için Kaliteli Eğitim
Projesi (P510381)

ÇEVRESEL VE SOSYAL
TAAHHÜT PLANI (ÇSTP)

DEĞERLENDİRME İÇİN TASLAK VERSİYONU
EYLÜL 2025

ÇEVRESEL VE SOSYAL TAAHHÜT PLANI

1. Türkiye Cumhuriyeti (Kredi alan), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB); Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK), Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÖERHGM) aracılığıyla katılımıyla Kredi Sözleşmesinde "Geleceğin İşgücü için Kaliteli Eğitim Projesi'ni" (P510381) uygulayacaktır. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (Dünya Bankası), anlaşmada belirtildiği üzere proje için finansman sağlamayı kabul etmiştir.
2. Kredi alan, projenin Çevresel ve Sosyal Standartlara ve bu Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planına (ÇSTP) uygun olarak banka tarafından kabul edilebilir bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır.
3. Yukarıda belirtilenlerle sınırlı olmaksızın bu ÇSTP, kredi alanın ilgili zaman dilimleri de dâhil olmak üzere gerçekleştireceği veya gerçekleştirilmesine neden olacağı önemli önlemleri ve eylemleri belirler; kurumsal, personel, eğitim, izleme ve raporlama düzenlemeleri; ve şikâyet yönetimini sağlayacaktır. ÇSTP ayrıca, proje kapsamında hazırlanacak veya güncellenecek danışılacak, açıklanacak ve uygulanacak çevresel ve sosyal (Ç&S) dokümanları, ÇSS'ye uygun olarak banka tarafından kabul edilebilir biçim ve içerikte belirleyecektir. Söz konusu E&S belgeleri, banka tarafından önceden yazılı onay alınmak suretiyle zaman zaman revize edilebilir. Söz konusu sözleşmede öngörüldüğü üzere kredi alan çevresel ve sosyal taahhüt planı uygulama maliyetlerini karşılamak için yeterli fonun mevcut olduğundan emin olacaktır.
4. Banka ve kredi alan tarafından mutabık kalındığı üzere bu ÇSTP, gerekirse proje değişikliklerinin veya öngörülemeyen durumların uyarlanabilir yönetimini yansıtmak veya proje performansına yanıt olarak zaman zaman revize edilecektir. Bu gibi durumlarda banka ile sözleşmede belirtilen kredi alanın temsilcisi veya Millî Eğitim Bakanlığı arasında imzalanan bir mektup alışverişi yoluyla ÇSTP'yi bu değişiklikleri yansıtacak şekilde güncellemeyi kabul edecektir. Kredi alan, güncellenmiş ÇSTP'yi açıklayacaktır.
5. Aşağıda "Uygulamaya Hazırlık Göstergeleri" alt bölümü, bu ÇSYP'ye uygun olarak projenin uygulamaya başlamaya hazır olup olmadığını değerlendirmek için izlenecek eylemleri ve önlemleri tanımlanmaktadır. Bununla birlikte ÇSTP'deki tüm eylemler ve önlemler, atıfta bulunulan alt bölümde listelenip listelenmediklerine bakılmaksızın aşağıdaki "Zaman Çerçevesi" sütununda belirtildiği şekilde uygulanacaktır.

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER	ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
UYGULAMA DÜZENLEMELERİ VE KAPASİTE DESTEĞİ ¹		

¹ Tüm eylemler için, proje yürürlüğe girmeden önce (etkinlik koşulu) veya belirli ödemeler gerçekleşmeden önce (ödeme koşulu) bazı eylemlerin tamamlanması gereken durumlarda, yasal anlaşma ile tutarlılığı sağlamak için ülke avukatına danışın.

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER	ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
A ORGANİZASYON YAPISI a. Projenin çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik risklerinin ve etkilerinin yönetimini desteklemek amacıyla, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) bünyesinde bir Çevre Uzmanı ve bir Sosyal Uzmanından oluşan nitelikli personel ve kaynaklara sahip bir Proje Uygulama Birimi (PUB) kurulacaktır ve sürdürülecektir. Ayrıca, İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) işlevi, harici bir danışmanlık firması aracılığıyla güvence altına alınacaktır. b. Proje, Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK) öncülüğünde, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM) ve Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÖERHGM) ile yakın koordinasyon içinde yürütülecektir. c. PUB’da risk değerlendirmesi, olay raporlaması, eğitim ve saha denetimleri dâhil olmak üzere İSG hizmetleri sunmak amacıyla harici bir İSG danışmanlık firması ile sözleşme yapılacak ve bu sözleşme sürdürülecektir. d. Satın alma belgeleri ve sözleşmeler, ESHS (Çevresel, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik) personel gereksinimlerini içerecek şekilde hazırlanacaktır ve yükleniciler, sözleşme imzalamadan önce ilgili ESHS personelini önermek ve söz konusu personel ile sözleşme yapmakla yükümlü olacaktır. e. Üç MEB Genel Müdürlüğü (YEĞİTEK, MTEGM, ÖERHGM) bünyesinde kurulacak olan muayene ve kabul komisyonları, rehabilitasyon ve hizmet çalışmalarının yerinde denetimini gerçekleştirecek, ESHS uygunluğunu doğrulayacak, uygunsuzlukları raporlayacak ve gerekli düzeltici faaliyetleri önerecektir.	En az bir çevreci, bir sosyal uzmandan oluşan YEĞİTEK PUB, Kredi Yürürlük Tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde kurulacak ve proje uygulaması boyunca sürdürülecektir. Kredi Yürürlük tarihinden itibaren en geç 30 gün içinde İSG danışmanlığı ile sözleşme imzalanacak ve danışmanlık harekete geçirilecek ve proje uygulaması boyunca sürdürülecektir. Yüklenicilerin saha tesliminden veya işlerin başlamasından önce ESHS personelini atamasını ve seferber etmesini ve sözleşme süresi boyunca bakımını yapmasını sağlayacaktır. Muayene ve kabul komisyonları, herhangi bir işin başlamasından önce belirlenecek/görevlendirilecek ve ilgili sözleşmelerin süresi boyunca muhafaza edecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
B	KAPASİTE GELİŞTİRME PLANI/TEDBİRLERİ Aşağıdaki kapasite geliştirme önlemleri hazırlanacak ve uygulanacaktır: a. Proje yürütücüsü personeline, danışmanlara ve diğer ilgili taraflara; Dünya Bankası Çevresel ve Sosyal Çerçevesi (ÇSÇ) ve satın alma prosedürleri, ilgili ulusal çevresel ve sosyal mevzuat, projeye özgü araçlar olan Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı (ÇSTP) ve Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) hakkında eğitim verilecektir. Bu kapsamda; çevresel ve sosyal değerlendirmeler ile proje ve sahaya özgü çevresel ve sosyal araçların hazırlanması ve uygulanması, projenin çevresel ve sosyal yönlerinin izlenmesi ve raporlanması, paydaş haritalaması ve katılımı, çevresel ve sosyal değerlendirmenin belirli yönleri, toplum sağlığı ve güvenliği (cinsel sömürü, istismar ve taciz [SEA/SH] önleme tedbirleri dahil), davranış kuralları ve gerektiğinde diğer ilgili konular hakkında kapasite artırıcı faaliyetler gerçekleştirilecektir. b. Proje çalışanlarına, acil durumların önlenmesi, acil durumlara hazırlık ve müdahale düzenlemeleri dahil olmak üzere iş sağlığı ve güvenliği (İSG) konularında eğitim verilecektir. Ayrıca, cinsel sömürü, istismar ve tacizden (SEA/SH) arınmış, çeşitliliğe dayalı ve saygılı iş ortamlarının oluşturulmasına yönelik farkındalık ve eğitim faaliyetleri de yürütülecektir.	Kapasite geliştirme planı, kredi yürürlük tarihinden itibaren en geç 60 gün içinde hazırlanacaktır. PUB personelini hedef alan ilk eğitim, PUB'un oluşturulmasından en geç 90 gün sonra sağlanacaktır. Yılda en az bir kez veya gerektiğinde proje uygulaması sırasında bilgi tazeleme eğitimi verilecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
İZLEME VE RAPORLAMA			

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
C	DÜZENLİ RAPORLAMA Projenin çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik (ÇSİSG) performansına ilişkin üç aylık düzenli izleme raporları hazırlamak ve bankaya sunmak gerekecektir. Raporlar şunları içerecektir: - ÇSTP kapsamında gerekli olan Ç&S dokümanlarının hazırlanma ve uygulanma durumu, - Paydaş Katılım Planı kapsamında gerçekleştirilen paydaş katılımı faaliyetlerinin özeti, - Şikâyet Mekanizmasının (GM) işleyişi (yani GM'ye iletilen şikâyetler, şikâyet kaydı ve bunların çözümünde kaydedilen ilerleme vb.), - Yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin aylık yüklenici raporları aracılığıyla raporlanan Ç&S performansı, - Aşağıdaki Eylem E'de rapor edilen olayların, kazaların ve uygunsuzlukların sayısı ve çözüm durumu. - Misyon Aide Memoires'ta belirtilen eylemler için kararlaştırılan zaman çizelgesi dahilinde eylemlerin ve misyon tavsiyelerinin uygulanmasına ilişkin güncellemeler.	Sözleşmenin yürürlük tarihini takip eden ilk takvim çeyreğinden başlayarak ve proje uygulaması boyunca devam etmek üzere her raporlama döneminin bitiminden itibaren 30 gün içinde olmak üzere üç ayda bir bankaya raporlar sunacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
D	Yüklenicilerden ilgili ihale belgelerinde ve sözleşmelerde belirtilen ölçütlere uygun olarak PUB'a E&S performansına ilişkin aylık izleme raporları sunmalarını talep edilecektir. Bu aylık raporlar, PUB aracılığıyla bankaya sunulacaktır.	Yüklenicinin sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihten 30 gün sonra ve daha sonra sözleşmenin uygulanması boyunca aylık olarak PUB'a ilk raporu sunması sağlanacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
E	OLAYLAR VE KAZALAR Projeyle ilgili olarak çevre, etkilenen topluluklar, halk veya işçiler üzerinde önemli olumsuz etkileri olan veya olabilecek her türlü olay veya kaza bankaya bildirilecektir. Bunlar arasında işçilerin veya halkın ölümüne veya ciddi yaralanmasına neden olanlar da dâhildir. Şiddet, ayrımcılık veya protesto eylemleri; kültürel miras veya biyolojik çeşitlilik kaynaklarına öngörülemeyen etkiler; çevre kirliliği; baraj çökmesi; zorla çalıştırma veya çocuk işçiliği; yasal	Olayı veya kazayı öğrendikten sonra en geç 48 saat içinde bankaya haber verilecektir. Talep üzerine mevcut ayrıntıları sağlanacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
	süreç izlenmeden yapılan yerinden edilme (zorla tahliye); cinsel istismar veya cinsel taciz iddiaları; veya salgın hastalıklar. Talep üzerine olay veya kazayla ilgili mevcut ayrıntıları bankaya sağlanacaktır. Olay veya kazanın acil, temel ve kök nedenlerini belirlemek amacıyla uygun bir inceleme düzenlenecektir. Söz konusu olayı veya kazayı ele almak ve benzer durumların tekrarını önlemek için alınacak önlemleri ve eylemleri içeren bir Düzeltici Eylem Planı hazırlanacaktır. Bu plan, Dünya Bankası ile mutabık kalınarak onaylanacak ve uygulamaya konulacaktır.	Banka tarafından yazılı olarak farklı bir zaman dilimi üzerinde anlaşmaya varılmadıkça, ilk bildirimin sunulmasını takip eden en geç 10 gün içinde gözden geçirme raporunu ve Düzeltici Eylem Planını bankaya sunacaktır.	
ESS 1: ÇEVRESEL VE SOSYAL RİSKLERİN VE ETKİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE YÖNETİMİ			
1.1	ÇEVRESEL VE SOSYAL DEĞERLENDİRMELER VE/VEYA PLANLAR Proje için Proje Düzeyinde ÇSYP'yi, ilgili ÇSS'lerle tutarlı olarak uygulanacaktır. a- Proje düzeyinde Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı'nın özelleştirilmesi, sahaya özgü en az beş ÇSYP için bankadan ön izin alınması, bu ÇSYP'ler üzerinde istişarelerde bulunulması ve nihai hale getirilmiş, istişare edilmiş ve onaylanmış versiyonların ihale belgelerine dahil edilmesini/eklenmesini sağlanacaktır. Proje düzeyindeki ÇSYP'de belirtilen dışlama listesinde tanımlanan önerilen faaliyetler, proje kapsamında finansman almaya uygun olmayacaktır. Yüklenicilerin, proje düzeyinde ÇSYP'de belirtildiği gibi, sahaya özgü Yüklenici Çevresel ve Sosyal Yönetim Planlarını (C-ÇSYP'ler) hazırlamasını ve uygulamasını sağlayacaktır. b- Yüklenicilerin proje düzeyi ÇSYP'de belirtildiği gibi, sahaya özgü Yüklenici ÇSYP'leri (C-ÇSYP'ler) hazırlaması ve uygulaması zorunlu kılınacaktır.	a. Proje uygulaması boyunca proje düzeyinde ÇSYP'yi uygulanacaktır. b. Tesise özgü en az beş ÇSYP hazırlanacak ve ön izin için bankaya sunulacak. Tasfiye edilmiş ve kesinleşmiş ÇSTP'ler, söz konusu ÇSTP'lerin hazırlanmasını gerektiren faaliyetin yürütülmesinden önce ilgili yatırım(lar) için ihale dokümanlarına dâhil edip eklenecektir. c. Yükleniciler, saha tesliminden veya işlerin başlamasından önce CIU incelemesi ve onayı için C ÇSTP'leri hazırlayacak ve sunacak ardından bunları sözleşme boyunca uygulayıp ve güncelleyecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB PUB sorumlu olacak ve Yüklenicilerin uymasını sağlayacaktır.
1.2	MÜTEAHHİTLERİN YÖNETİMİ .	Satın alma belgelerinin ve ilgili sözleşmelerin hazırlanmasının bir parçası olarak proje uygulaması boyunca yüklenicileri denetlenecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB PUB sorumlu olacak ve yüklenicilerin uymasını sağlayacaktır.

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
	a. Diğer hususların yanı sıra, Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) ve Davranış Kuralları da dâhil olmak üzere ÇSYP'nin ilgili yönleri, satın alma belgelerine ve yüklenicilerle yapılacak sözleşmelere çevresel ve sosyal (ÇD) teknik şartname olarak dâhil edilecektir. Bu belgeler, yüklenicilerin söz konusu şartlara uymalarını ve alt yüklenicilerinin de kendi sözleşmelerinde bu çevresel ve sosyal şartlara uygunluk sağlamalarını zorunlu kılacaktır. Talep edilmesi halinde, yükleniciler ve alt yüklenicilerle yapılan ilgili sözleşmelerin kopyaları bankaya sunulacaktır. b. Yüklenicilerin, yatırımlara ilişkin çevresel, sosyal ve iş sağlığı ve güvenliği (İSG) risklerini yönetmek amacıyla, gerektiğinde bu yükümlülüğü ihale belgelerine açıkça dahil ederek çevresel, sosyal ve İSG odak noktaları atamaları zorunlu kılınacaktır. c. Yüklenicilerin seçim sürecinde kullanılacak ihale belgelerine, İSG ile ilgili özel göstergeler ve uygulama çözümleri de dâhil olmak üzere, gerekli İSG önlemlerinin uygulanmasına yönelik uygun hükümler dâhil edilecektir. d. Talep edilmesi halinde ilgili tüm sözleşmelerin kopyaları bankaya sunulacaktır.	Satın alma belgelerinin ve ilgili sözleşmelerin hazırlanmasının bir parçası olarak proje uygulaması boyunca denetlenecektir.	
1.3	TEKNİK DESTEK Proje kapsamındaki danışmanlıkları, çalışmaları (varsa fizibilite çalışmaları dahil), kapasite geliştirmeyi, eğitimi ve diğer teknik yardım faaliyetlerini, banka tarafından kabul edilecek görev tanımlarına uygun olarak, ÇSS'ler ile tutarlı olarak yürütülecektir. Daha sonra, bu tür faaliyetlerin çıktılarını görev tanımlarına uygun olarak hazırlar ve sonuçlandırır.	Proje uygulaması boyunca devam edecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB PUB sorumlu olacak ve Yüklenicilerin uymasını sağlayacaktır.
1.4	İLGİLİ TESİSLER Belirlenen ilişkili tesislerdeki faaliyetlerin, bu ÇSTP ve ÇSS'nin geçerli gerekliliklerine uygun olarak banka ile istişare içinde ve banka tarafından kabul edilebilir bir şekilde yürütülmesi sağlanacak. Bu, diğerlerinin yanı sıra proje düzeyinde ESMP, C-ESMP, SEP, POM, yüklenici yönetimi hükümleri ve diğer ilgili araçları çerecektir.	Proje uygulaması boyunca devam edecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB PUB sorumlu olacak ve Yüklenicilerin uymasını sağlayacaktır.

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
1.	[BORÇLUNUN/ALICININ] ÇEVRESEL VE SOSYAL ÇERÇEVESİNİN KULLANIMI Proje, çevresel ve sosyal riskleri ve etkileri yönetmek için borçlunun Çevresel ve Sosyal Çerçevesine (BESF) dayanmayacaktır. Bunun yerine, Proje Dünya Bankasının Çevresel ve Sosyal Standartlarını (ÇSS) tam olarak uygulayacaktır. Kredi alan projenin Ç&S risk yönetimini etkileyebilecek ulusal mevzuat veya prosedürlerdeki herhangi bir değişikliği bankaya bildirmeyi taahhüt edecektir.		
ESS 2: İŞ VE ÇALIŞMA KOŞULLARI			
2.1	İŞGÜCÜ YÖNETİMİ PROSEDÜRLERİ Bağımsız bir “İşgücü Yönetimi Prosedürü” hazırlanmayacaktır. İşgücü yönetimi ile ilgili olarak benimsenmesi ve uygulanması gereken hükümler şunlardır: • ÇSS2’de tanımlandığı gibi, yani kredi alan tarafından doğrudan veya üçüncü taraflar aracılığıyla özellikle proje a ile ilgili olarak çalışmak üzere görevlendirilen proje çalışanlarının (doğrudan ve sözleşmeli işçiler) aşağıdaki ilkelere dayalı olarak işe alınmasını, terfi ettirilmesini ve gerektiğinde istihdamlarının sonlandırılmasını sağlamak: (i) ayrımcılık yapmama, (ii) fırsat eşitliği, (iii) taciz etmeme, (iv) örgütlenme özgürlüğü. • Tüm proje çalışanlarına, çalışma şartları ve koşulları, ulusal iş ve istihdam yasaları kapsamındaki hakları (ücret ve kesintilerin ödenmesi, dinlenme ve ayrılma süreleri, çalışma saatleri dâhil) ile ilgili açık ve anlaşılır bilgi ve belgelerin sağlandığından emin olun. • ÇSS2 ile uyumlu olarak işyerinde (konumları ne olursa olsun ve saha görevlendirmeleri de dâhil olmak üzere), diğerlerinin yanı sıra yürütülecek görevlerle ilişkili potansiyel İSG risklerinin değerlendirmesini dikkate alacak ve Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan bulaşıcı hastalıklara karşı koruma protokolleri gibi etki azaltma önlemlerini içerecek uygun iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması sağlanacaktır. Çalışma ve İstihdam Teftiş Sekreterliği (Ekonomi Bakanlığına bağlı), Sağlık Devlet Sekreterliği, DSÖ ve Dünya Bankası; • İşyerinde cinsel sömürü ve istismar/cinsel taciz (SEA/SH) ile ilgili uygulamalara karşı önlemler belirleyen bir davranış kurallarının	Bu prosedürler projenin yürürlüğe girmesinden sonra en geç 30 gün içinde kabul edilip açıklanacak ve daha sonra proje boyunca uygulanacaktır Bölüm C’de belirtilen üç aylık raporların bir parçası olarak proje uygulaması boyunca işgücü yönetimi prosedürlerine uyum hakkında rapor verecektir.	PUB sorumlu olacak ve yüklenicilerin uymasını sağlayacaktır.

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
	benimsenmesini sağlamak ve bu tür davranışlara yanıt vermek için ülkede mevcut olan yönlendirme hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacaktır. ÇSS2 gerekliliklerine ve geçerli ulusal yasalara göre çocuk işçiliğini ve zorla çalıştırmayı yasaklanmasını sağlayacaktır.		
2.2	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÖNETİM PLANI ÇSTP'nin bir parçası olarak mesleki, sağlık ve güvenlik (İSG) önlemlerini hazırlanması, benimsenmesi ve uygulanması.	Sözleşmelerin imzalanmasından önce hazırlanır ve proje uygulaması boyunca sürdürülecektir.	MTEGM ve ÖERHGM ile iş birliği içinde YEĞİTEK PUB
2.3	PROJE ÇALIŞANLARI İÇİN ŞİKAYET MEKANİZMASI ESS2 kapsamındaki Proje Çalışanlarının yönetimi işgücü sorunları hakkında hızlı bir şekilde bilgilendirmesine ve işyeri endişelerini ve emekle ilgili konuları misilleme olmaksızın dile getirmesine olanak sağlamak için SEP'te açıklandığı gibi duyarlı bir Şikâyet Mekanizması oluşturulacak ve işletilecektir. Bu mekanizma, projenin genel müdürünün aynı alım kanallarını kullanabilir, ancak işçilikle ilgili şikâyetlerin çözümü için ayrı yollar izleyebilir ve Proje Operasyonları El Kitabında daha ayrıntılı olarak açıklanacaktır.	Proje çalışanlarını dahil etmeden önce şikâyet mekanizması oluşturulacak ve daha sonra Proje uygulaması boyunca sürdürülüp işletilecektir. Bölüm C'de belirtilen üç aylık raporların bir parçası olarak, proje çalışanları GM'nin proje uygulaması boyunca işleyişi hakkında rapor verecektir.	MEB, MTEGM ve ÖERHGM ile iş birliği içinde YEĞİTEK PUB aracılığıyla
2.4.	PROJE ÇALIŞANLARI EĞİTİMİ a. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) riskleri ve Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı'nda (ÇSTP) yer alan işgücü yönetimi prosedürleri (İşçi Davranış Kuralları dâhil) konusunda farkındalığı artırmak amacıyla proje çalışanlarına yönelik eğitimler uygulanacaktır. b. Yüklenicilerin, ÇSTP'de belirtilen işgücü yönetimi prosedürlerine uygun şekilde sözleşmeli işçilerin hakları ve yükümlülükleri hakkında farkındalık yaratmak amacıyla işçilere eğitim vermeleri zorunlu kılınacaktır.	Sözleşme süresi boyunca en az bir kez verilecektir. Yılda en az bir kez veya gerektiğinde proje uygulaması sırasında tazeleme eğitimleri verilecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB PUB sorumlu olacak ve Yüklenicilerin uymasını sağlayacaktır.
ESS 3: KAYNAK VERİMLİLİĞİ VE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE YÖNETİMİ			

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
3.1	ATIK YÖNETİM PLANI Proje için hazırlanan Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı'nın (ÇSTP) bir parçası olarak, tehlikeli ve tehlikesiz atıkların Dünya Bankası'nın Çevresel ve Sosyal Standardı 3 (CSS3) ile tutarlı şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla bir Atık Yönetim Planı hazırlanacaktır ve proje uygulaması süresince etkin şekilde uygulanacaktır.	Herhangi bir proje faaliyeti için teklif verme sürecine başlanmadan önce, Atık Yönetim Planı (WMP) hazırlanacaktır. Plan, projenin tüm uygulama süreci boyunca yürürlükte tutulacak ve uygulanacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
3.2	KAYNAK VERİMLİLİĞİ VE KİRLİLİĞİN ÖNLENMESİ VE YÖNETİMİ Kaynak verimliliğini artırmak ve kirliliği önlemek ve yönetmek amacıyla, toz, gürültü, atık yönetimi gibi unsurlar dâhil olmak üzere gerekli önlemler, çevresel ve sosyal (Ç&S) araçlara entegre edilecektir.	Bu önlemler, ilgili yüklenici sözleşmeleri imzalanmadan önce hazırlanacaktır ve proje uygulaması süresince etkili bir şekilde yürütülecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
ESS 4: TOPLUM SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ			
4.1	TRAFİK VE YOL GÜVENLİĞİ Proje faaliyetleri sırasında toplum sağlığı ve güvenliğini sağlamak amacıyla, trafik ve yol güvenliğine ilişkin risklerin yönetilmesine yönelik gerekli önlemler, Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı (ÇSTP) dâhil olmak üzere ilgili çevresel ve sosyal (Ç&S) araçlara entegre edilecektir.	Bu önlemler, yüklenici(ler) ile yapılacak ilgili sözleşmelerin imzalanmasından önce hazırlanacaktır ve proje uygulaması süresince etkin biçimde uygulanacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
4.2	TOPLUM SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Proje düzeyinde, Çevresel ve Sosyal Taahhüt Planı'nın (ÇSTP) bir parçası olarak, proje çalışanlarının davranışları ve proje faaliyetlerinden kaynaklanabilecek topluma yönelik belirli risk ve etkilerin değerlendirilmesi ve yönetilmesi amacıyla gerekli önlemler hazırlanacaktır, benimsenerek uygulanacaktır. Bu kapsamda ele alınacak riskler şunları içerecektir: - İşgücü akışı riski, - Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (GBV) ile Cinsel Sömürü, İstismar ve Taciz (SEA/SH) riskleri, - Acil durumlar, - Arazi kullanımına getirilen kısıtlamalar,	ÇSTP'lerin hazırlanması ve uygulanması ile aynı zaman diliminde gerçekleştirilecektir.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
	- Toplumun bulaşıcı hastalıklara maruz kalma potansiyeli, - Toz ve gürültü gibi çevresel etkiler. Söz konusu önlemler, proje düzeyindeki ÇSTP ile uyumlu olacak şekilde sahaya özgü ÇSTP'lere dâhil edilecektir. Bu belgeler, Dünya Bankası tarafından kabul edilebilir nitelikte hazırlanacak ve proje uygulaması süresince etkin şekilde uygulanacaktır.		
ESS 5: ARAZI EDİNİMİ, ARAZI KULLANIMINA İLİŞKİN KISITLAMALAR VE GÖNÜLSÜZ YENİDEN YERLEŞİM			
Şu anda proje ile ilgili değil.			
ESS 6: BİYOÇEŞİTLİLİĞİN KORUNMASI VE CANLI DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ			
Şu anda proje ile ilgili değil.			
ESS 7: YERLİ HALKLAR/SAHRA ALTI AFRIKALI TARİHSEL OLARAK YETERSİZ HİZMET ALAN GELENEKSEL YEREL TOPLULUKLAR			
Türkiye'de ÇSS7 kapsamındaki kriterleri karşılayan "Yerli Halklar" olmadığı için bu standart geçerli değildir.			
ESS 8: KÜLTÜREL MİRAS			
Şu anda proje ile ilgili değil.			
ESS 9: FİNANSAL ARACILAR [Bu standart sadece Finansal Aracıları (FI) içeren Projeler için geçerlidir.]			
Şu anda proje ile ilgili değil.			
ESS 10: PAYDAŞ KATILIMI VE BİLGİ AÇIKLAMASI			
10.1	PAYDAŞ KATILIM PLANI Proje için Dünya Bankasının Çevresel ve Sosyal Standardı 10 (ÇSS10) ile tutarlı olarak hazırlanmış ve açıklanmış olan Paydaş Katılım Planı (PKP) uygulanacaktır. Bu plan, diğer hususların yanı sıra, paydaşlara zamanında ilgili, anlaşılır ve erişilebilir bilgi sağlanmasını ve paydaşlarla; manipülasyon, müdahale, zorlama, ayrımcılık ve yıldırma uzak, kültürel olarak uygun yöntemlerle danışılmasını sağlayacak önlemleri içerecektir.	a. SEP projenin uygulanması boyunca uygulanacaktır. b. Her bir alt proje için, hale (hazırlık) sürecinin başlamasından önce, istişarelerin ve ilgili tüm paydaş katılım faaliyetlerinin eksiksiz bir şekilde yürütülmesi sağlanacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB

MADDİ TEDBİRLER VE EYLEMLER		ZAMAN ARALIĞI	SORUMLU KURULUŞ
10.2	PROJE ŞİKÂyet MEKANİZMASI Proje ile ilgili endişeler ve şikâyetler, Dünya Bankasının Çevresel ve Sosyal Standardı 10 (ÇSS10) ile tutarlı olarak, kültürel açıdan uygun, şeffaf ve projeden etkilenen tüm taraflar için kolayca erişilebilir bir mekanizma aracılığıyla alınacaktır. Bu mekanizma, anonim olarak dosyalanan şikâyetler dâhil olmak üzere hiçbir ücret talep etmeksizin ve intikam korkusu olmadan şikâyetlerin kayıt altına alınmasını ve çözülmesini kolaylaştıracaktır. Şikâyet mekanizması, özellikle Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet (SEA/SH) ile ilgili şikâyetlerin, hayatta kalanların ihtiyaçlarına duyarlı, güvenli ve gizli bir biçimde ele alınmasını sağlayacak; aynı zamanda hayatta kalanların ilgili toplumsal cinsiyete dayalı şiddet hizmet sağlayıcılarına yönlendirilmesini kolaylaştıracak şekilde tasarlanacak ve işletilecektir.	Sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren en geç otuz (30) gün içinde şikâyet mekanizması oluşturulacak ve faaliyete geçirilecektir. Mekanizma, gerektiği şekilde güncellenecek ve projenin uygulanması süresince etkin olarak uygulanacaktır. Bu süreçte, mevcut IPCU mekanizmaları geçici olarak uygulanmaya devam edecektir. Eylem C'de belirtilen Proje İlerleme Raporları aracılığıyla şikâyet mekanizmasının işleyişi ve alınan şikâyetlerle ilgili gelişmeler üç ayda bir raporlanacaktır.	MEB aracılığıyla MTEGM ve ÖERHGM iş birliği ile PUB
UYGULAMAYA HAZIR OLMA GÖSTERGELERİ Aşağıdaki eylemler uygulamaya hazır olma göstergeleridir: • Çevre Uzmanı, Sosyal Uzman, İş Sağlığı ve Güvenliği dâhil olmak üzere nitelikli personel ile kurulan organizasyon yapısı, harici bir danışmanlık firması aracılığıyla çalışacaktır. Eylem A'da açıklandığı gibi • Eylem B'de belirtilen eğitimlerin verilmesi. • Eylem 1.1'de belirtildiği gibi Uygulamanın başlangıcında Borçlu tarafından hazırlanacak Ç&S değerlendirmeleri ve planları. • Bölüm 2.1'de açıklandığı gibi projenin yürürlüğe girmesinden sonra en geç 30 gün içinde işgücü yönetimi prosedürlerinin uyarlanması ve açıklanması. • Eylem 2.3 ve Eylem 10.2'de belirtildiği gibi projenin ve şikâyet mekanizmasının kurulması ve faaliyete geçirilmesi.			